

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази једанпут у месецу. Предплата је за целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учители са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 1. У Сомбору 15. Јануара 1889. Год. XXI.

ПЕСМА КАО ВАСПИТНО СРЕДСТВО.

ваки ваљан васпитатељ чврстом истрајношћу пријања око васпитања деце и за свету дужност сматра, да њихово васпитање свестрано буде.

Да би подмладак ваљано однегован био, нужно је све оне чињенице на расположењу имати, које ће га к идеји усавршавања постепено приводити, како би и себи и човечанству од користи бити могао.

Васпитатељ бодро пази на утиске, који из околине на дете упливисати могу, те све, што питомом васпитању допринаша, приводи к детињем срцу и тиме полаже чврсту основу ваљаном васпитању.

Васпитатељ у једно уштебљује и сва она средства, која ће дете к васпитној цели привести, којих је чињеница обим врло велик, а ја ћу се само са песмом као средством васпитања у неколико позабавити.

Естетичном образовању — као делу целокупног васпитања — важан је фактор гласба и она је дакле васпитна чињеница, којој ваља васпитатељ пажњу да поклони.

Не може се ни помислити, да се у основној школи из гласбоуке предаје гласбена теорија н. пр. о општем гласбеном појму, о предзнацима гласоредом и њиховом одношају итд. То нити би ученике занимало, нити би исто могли разумети, него им се оно градиво пружа, које је њима приступачно.

У забавиштима је за васпитање главно средство игра, а игра је као слашћу напојена певањем лених песмица, чему се деца врло радо прилагоде, но у основној школи већ видимо: да се налазе прописани предмети, с којима се деца према разредима упознају, али се морају чувати од сувише јаког душевног напрезања, па како их чили и свежи, кад се — особито после тежих предмета — која песмица отпева!

Сва деца у опште врло радо слушају, а још радије и сама певају и свирају, те и ако немају прилике за свирку на каквом гласбеном настроју, то свакако треба да певају.

Избор песама је у рукама самога васпитатеља и он треба да је при избору обазрив, јер их по садржају врло различитих има; оне не смеју бити непристојне, но увек да је садржај узор морала

Пре него што се упознају деца са појком (мелодијом), упознају се с речима (текстом), те ако је при избору ваљано поступано — и текст ће да као васпитно средство служи.

Религиозном васпитању могу песме да допринесу учењем црквених песама: прокимена, тропара итд., па је и самој деци много милије: слушајући у цркви својој мелодије, које и сами умеју да певају.

Певањем се разликују гласови по висини, јачини и трајању, а тиме се вежба слух; оно свакога разгали, изазива расположеност и изазива благо расположење духа.

Као што деца радо слушају приповетке, миле су им и песме за декламовање (краснословљење), које може од врло велике користи да им буде, али песма нека је према ученицима, према њиховим способностима, а декламовање ваља да је са осећајем, јер без тога нема никакве вредности. У некима ће деца бити упућена на нежан осећај, љубав према родитељима, школи, пристојност, а друге ће их сећати на прошлост, на узорне јунаке, храброст итд.

Народном песмом усађује дакле васпитатељ у срце васпитаницима и родољубље у чврстом уверењу, да ће се тако као одрасли људи и свесни родољуби достојним синовима својих предака назвати моћи.

Згодним декламовањем буди се у деци љубав према својој матерњем језику, само је нужно мажњу обратити, да је — као што рекох — са осећајем, те и вернију слику за собом оставља, а наречје не сме бити провинцијално. И с тога је декламовање од великог значаја, што је дете тиме принуђено да мисли, да упамти, а вежбањем памтења и мишљења из младости крчи се и глача пут зрелом разуму.

Песма дакле доста угледно место међу васпитним органима заузима. Потпун се успех не да искључиво само с њоме постићи; у рукама васпитатеља је нужно: да су све васпитне чињенице, којима ће васпитне потребе згодно подмиривати и

нека му је свагда на уму, да са што више доследности све факторе у такав склад доводи, да питомце што ближе, у колико је могуће, савршенству приводи. — Тиме васпитатељ задоста чини своме позиву, а савесним вршењем свога позива пружа гаранцију, осигурава напредак свога предузећа.

У В. Кикинди 1888. године.

П. Михајловић.

ПЕСТАЛОЦИЈЕВА БЕСЕДА НА НОВУ ГОДИНУ 1808.

Превео М. Симеон Кончар, учитељ.

Минула је стара година, нова је настала. У вашој сам средини, ал не онако добре воље, коју као да захтева моја околица. Тако ми је, као да чујем глас изнад себе: Положи рачун о свом домоводству, јер мораш умрети!

Могу ли га положити? Јесам ли био домаћин? Јесам ли радио за Бога? Јесам ли радио за људе? Јесам ли радио за себе?

Сретан сам. Шум моје среће зуји око мене, као што зуји рој пчела, који тражи нову кошницу. Али ћу умрети. Чему ми ово зујање? Нисам вредан своје среће. Нисам сретан. Минула година не беше сретна. Под мојим ногама пуче лед, где сам вазда хтео да ступам чврстим кораком. У раду мога живота показаше се празнине, које нисам заслужио. Веза, која све нас веже, указа се лабава на местима, где би требало да је најчвршћа. Видех, да зло отима маха, где сам се надао, да се добро дубоко укоренило. Опazio сам незадовољство, где сам стално рачунао на мир. Видео сам, да љубав хладни, где сам мислио, да ће пламтити. Опazio сам, да нестаје поверења, где сам га требао, да могу живети и дисати. Видео сам, да су ми се отуђила срца људи, за која сам рачунао, да ће до смрти бити тесно скопчана с мојим. Једна ми је пријатељица умрла. Гледајте јој лубању. — Гледајте овде мој мртвачки ковчег! Шта ми преостаје? Нада мога гроба. Срце ми је расцепљено. Нисам више онај, који сам јуче био. Немам више љубави, коју сам јуче уживао. Немам више поверења, кога сам јуче имао. Немам више наде, којој сам се јуче надао. За што сам спасен испод копита коњских? Растрпана је веза, која је мом животу давала неку вредност. Нестало је сна, који је варао моја чула о мојој важности и мојој срећи. Шта ћу даље у свету, у којем сам се варао и то највише о себи самом? Можда ћу се за час опет преварити. Но овај први час године нека ми верно пред

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

очи стави голу истину, као што ми приличи. Преценио сам своју срећу, те је нисам ни заслужио.

Големо је чудо, што још живим. Велико је чудо, што сам спасен испод копита коњских. Гледајте, они ми раздераше хаљину на леђима, а не дотакоше се мојих леђа; гледајте, они ми растргаше одело на плећима и раменима и не дотакоше се мојих плећа ни мојих рамена! Њихова је нога прокасала мимо мога чела, а не додирну мојега чела.*) Чудо је, што још живим, што још радим. Био сам сиромаш и покушао сам, што богаташи не би никако покушали; покушао сам, о чем су богаташи мислили, да је немогуће. Хтео сам — свевајући — да са својим сиромаштвом и слабашћу спојим снагу, коју човеку у оваком положају не би могло дати никакovo богатство ни сва срећа овога света. — Сâм, немоћан молио сам немоћ, сâм незналица молио сам пезнање, сâм, недорастао молио сам недораслост за помоћ у свом раду, да би почивало на вечитим стубовима мудрости, снаге, достојанства и зрелости човечије природе као на својим јединим чврстим подлогама. Свету се чињаше лудост, али ме је чувао Бог. Моје је дело пошло за руком. Стекао сам пријатеља мојему срцу и мојему делу. Нисам знао, шта сам учинио. Једва сам знао: шта хоћу. Али је успело. Постало је као створење из ништа. То је Божје дело, или чије би било? Ко ће да устане и да рекне: Моје је то дело. Не ћу да то рекнем, а немојте ни ви рећи. Није то моје дело, није то ваше дело. Устајте, пријатељи! Божје је то дело, па нека се Божје дело опет саједини — не као што се зли дуси сједињују — но да нас Божје дело опет саједини, као што се анђели друже с анђелима. Чудили сте се, што сам спасен испод копита коњских. Али није ли моје дело лепше спасено, него што је тада моје ломно тело? Чудо је, што још постојим. Велико је чудо, што је моје дело истрајало све опасности у Бургдорфу, Бухсеу и Ифертну.

Сад га очекују нове опасности. Божјом ће их помоћи поднети. Али хоћу ли их ја преживети? О том сумња моје срце. Оно се боји. Оно је немирно. Осећам, да нисам вредан своје среће. Нестаће је. Али с тога не ће пропасти моје дело. Злато не сагоре, већ се само чисти у огњу. Истину и љубав осећа човечије срце, кадгод се само дају чисте, све кад би се светски мудраци ма како препирали о томе са целим човечанством. Моје се дело не бори против човечанства, не свађа се с кне-

*) То је било 1806. године тамне децембарске ноћи код Косонаја.

зовима људским, не прешире се са слугама њиховим, оно ће навек постојати.

Али га не ћу ја извести. Но то и не треба. Мој га живот не беше достојан. За истину нисам имао снаге, а за љубав нисам имао певиности. За добротинство нисам нашао истине, где је моја природа дражила моје чувство. Нисам је познао и оглушио сам се љубави, где је требало, да је познам и где би ми била од користи; хотимице сам је занемарио, где је грђена и омаловажавана. Тако сам изгубио љубав света као и љубав својих пријатеља. Кога сам хтео усређити, томе сам нанео беду. Кога сам хтео предузети, невешто сам започео. Наравно, да ми није пошло за руком, у чему нисам успео. Среће сам свагда имао, али је нисам умео прихватити. Измакла ми се онде, где би је и најмање дете чврсто прихватило. Сам сам се бацао у наручје обмани. Доста су биле празне речи, да ме залуде вером и љубави. Често сам љубио највеће рђе и годинама нисам могао упознати, да је оно слабо, што сам љубио. Али сам двоструко мрзио оно, што сам нашао, да је слабо. Тиме сам нанео ретку несрећу, ретку запуштеност усред свога народа, који ме је веома ценио. Био сам сиров у својој несрећи. Пркосио сам презирању, које сам сасвим заслужио. Занемио сам и једио сам се, гледајући невоље оних, којима сам помоћи хтео, а помоћи нисам могао.

(Свршиће се.)

ЗАКОН ОД 31. ЛИСТОПАДА 1888. ГОД.

О уређењу пучке наставе и образовању пучких учитеља у краљевина Хрватској и Славонији.

МИ ФРАЊО ЈОСИФ ПРВИ,

по милости Божјој цесар Аустријски, краљ Чески итд. и апостолски краљ краљевина Угарске, Хрватске, Славоније и Далмације,

потврђујемо предложени Нам у основи по Хрватско-славонско-далматинском сабору

Закон

о уређењу пучке наставе и образовања пучких учитеља у краљевинах Хрватској и Славонији.

ГЛАВА ПРВА.

Објените установе.

§. 1. Пучкој је школи задаћом, да дјецу религиозно и ђудоредно

одгаја, душевне и тјелесне силе развија, те их у најпотребитијем за грађански живот знању и умјењу подучава.

§. 2. Пучке школе дјеле се у ниже и више школе.

С нижими пучким школама спојене су опетовнице.

С пучким школама могу према мјестним потребама бити спојени и струковни стечаји.

§. 3. Пучке су школе на даље или јавне, или приватне. Оне које, се трошком земље или политичке обћине подижу и издржавају, јесу јавне школе, те их кано такове могу полазити дјеца без разлике вјероисповести. Школе пак иначе подигнуте и уздржаване јесу или конфесионалне, или приватне школе.

§. 4. Наставни је језик у пучких школах хрватски или српски. Но у оних јавних пучких школах, које подижу и уздржавају обћине другога по језику племена, наставним је језиком дотични матерински. У такових се школах поврх тога има учити хрватски или српски језик кано обвезни предмет учевни. Но, ако се је у такових обћинах хрватски или српски језик већ уобичајио, може наставним језиком бити хрватски или српски, а дотични матерински језик обвезним предметом учевним.

§. 5. На пучких се школах неплаћа ни примарина, ни школарина.

§. 6. Учевне основе и школске књиге прописује за обће пучке школе земаљска влада, вјероучне на предлог дотичних црквених области, тер се друге не смију употребљавати.

§. 7. Обука у пучких школах траје на тједан (седмица) највише 25 ура, изузамши гимнастику, пјевање и ине практичне вјежбе. У пучких школах имају се свршетком школске године држати јавни испити.

§. 8. Школске књиге на истоврених пучких школа имаду бити једнаке.

§. 9. Празници, поврх недеља, благодана и четвртка, или ове заступајућих двоју полуднева, трају за ниже пучке школе два мјесеца на годину. За више пучке школе одредитће се празници наредбиним путем.

§. 10. Зграде пучких школа морају стајати на сходних и здравих мјестих, морају бити сухе, свјетле и проветриве, те имати довољно простора за младеж. Основе за грађење пучких школа, на колико нису већ унапред прописане (§. 12), морају у појединих случајевих прије извађања бити одобрене од земаљске владе.

§. 11. У обћих пучких школах величина се и број школских соба мора обзиром на установе §. 18. равнати по броју дјеце школу полазити обвезане и по броју потребитих за њу учитеља.

Но код нових градња ваљатће се обазирати и на могући прираст дјеце школу полазити обвезане.

§. 12. Потање установе о том, како да се има поступати при грађењу школа тер о том, какове да имају бити школске зграде и поједини њихови делови и доућство школско, придржане су земаљској влади.

§. 13. И обстојеће школске зграде иматће се, на колико већ нису, што прије уредити, дотично предградити према наведеним установом (§§. 11., 12., 14. и 27.).

§. 14. Уза сваку обћу пучку школу мора за практично вјежбање

ученика у господарству бити школеки врт, за тим гомбалиште (место за гимнастику) и зденац за пиће и кућну потребу учитељеву.

§. 15. Пучке школе морају бити провиђење потребитим покућством и бар најнужнијим учевними средствима.

ГЛАВА ДРУГА.

О нижој пучкој школи.

§. 16. Ниже пучке школе имају четири разреда, од којих четврти разред за оне ученике, који непрелазе у више пучке или средње школе, траје двије године.

По околности може се за пету школеску годину устројити посебан пети разред.

§. 17. Ниже пучке школе могу имати једнога до четири, дотично пет учитеља (§. 18). Сваки учитељ учи у посебној соби.

§. 18. Ако се на којој нижој пучкој школи с једним учитељем три године изасебице пријави преко 80 ученика, онда треба намјестити и другу учитељеву силу; ако ли тај број истим начином нарасте преко 160 — дотично преко 240 ученика, онда треба намјестити још трећу и четврту учитељеву силу.

Ако се на нижој пучкој школи пријави за који разред више од 80 ученика, онда треба отворити паралелку.

Буде ли која нижа пучка школа приморана кроз пет година и засебице већи дио својих разреда дјелити на паралелке, тада се мјесто тих паралелних разреда има устројити посебна школа.

§. 19. У I. и II. разреду мушких и обосполних нижих пучких школа дужне су у том случају подучавати женску дјецу и у ручном раду и кућанству.

§. 20. У пучкој школи учитељ мора бити оне вјере, којој припада младеж школу полазећа.

У конфесионално мјешовитих школах учитељ, ако је један, мора бити оне вјере, којој припада већина ученика; настане ли пако потреба, да се намјесте два или више учитеља (§. 18.), тада се има обзир узети и на оне мањине, којих вјероисповести припада бар четврти дио иступнога становништва дотичне школу уздржавајуће обћине.

§. 21. Гдјегод на нижој пучкој школи има више учитеља, један се од њих има поставити равнајућим учитељем.

§. 22. Свака обћина дужна је о свом трошку подизати и уздржавати своје обће пучке школе.

§. 23. У сваком мјесту, где има барем 40 дјеце школу полазити обвезане, мора се основати обћа пучка школа.

Но земаљска влада може од тога правила дозволити изнимку у оних мјестих, гдје је иним начином довољно скрбосно за пучку обуку (§. 96—103).

§. 24. Мјесто, које или нема 40 способњака, или не може напосе уздржавати школу, мора се сдружити с другима мјестима, тер заједно с њима имати обћу пучку школу.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.unibg.rs

Удружена места нека по могућности не буду више од километра удаљена од своје школе.

§. 25. Где у конфесионално мјешовити обћинах за различите конфесије обстоје посебне школе, могу се споразумком дотичника такове школе спојити и претворити у једну заједничку обћу пучку школу.

§. 26. Гдје у политичној обћини у смислу овога закона ваља да буде више школа, има обћинско заступство одредити териториј и место за поједине школе (§§. 3., 23. и 24.). Овај териј сачињава школску обћину.

Ако би се териториј школске обћине састојао из мјеста, спадајућих у разне политичке обћине, имају ове поступати споразумно гледе места, која имају спадати у школску обћину.

§. 27. При свакој обћој пучкој школи мора бити прикладан стан за учитеља.

§. 28 Свака сеоска обћина дужна је за своју пучку школу школске књиге и друге за наук потребите ствари прије почетка сваке школске године набавити, тер их међу ученике путем учитеља подјелити. Трошак у то име иматће обћини накнадити дотични родитељи ученика.

Посве сиромашним учеником даватће обћина школске књиге и друге за наук потребите ствари бесплатно.

§. 29. Најмање мјесец дана прије почетка школске године има се обавити попис свеколике, унутар школске обћине налазеће се, на полаз школе обвезане дјеце и то путем посебнога за то изасланог одбора, који, како ће бити састављен, одредитће се путем наредбе.

Тко дјете попису укљони, или гледе њега што год криво назначи, казнитће се начином и путем §. 41. назначеним глобом од 1—20 форинти на корист обћинске школске закладе, или ако платити не узмогне, затвором од 1—4 дана.

§. 30. Тјелесно слабу или душевно незрелу дјецу може обћински школски одбор на дуже или краће време опростити од полаза школе.

(Наставиће се)

СЕДНИЦА ВИСОКОГ ШКОЛСКОГ САВЕТА.

ДРЖАНА 10. ДЕЦЕМБРА 1888. ГОД

Ова је седница заказана била за 26. Новембар, али се због смрти покојнога патријарха није могла тога дана држати, него је држана 10/22. Децембра пре и после подне под председништвом дра Нике Максимовића подпредседника и у присуству свију чланова, заменика гл. школског референта и народног тајника.

Важнији предмети, што су у овој седници свршени, јесу ови:

Високо кр. угарско Министарство за богочаст и јавну наставу под бр. 2195. од 1888. године доставља у препису наредбу своју издату на све државне школске надзорнике, којом се наређује, да се од сад у грађанским и вишим девојачким школама велико старање има полагати око тога, да се девојчице у писменим саставима на матерњем и другим језицима и у рачунању подпуно добро извештбају; по што се опазило, да на

пријамним испитима за ступање у државне учитељске школе многе ученице, које са добрим успехом из поменутих школа на испит тај долазе, нити пак у рачуну довољан успех на пријамним испитима засведочити нису могле. Пошто се мислити даје, да исте мане и у вероисповедним вишим девојачким и грађанским школама постоје: то се ова наредба у препису саобштава и свима вероисповедним школским властима наређује, да оне у свом делокругу поступе.

Школски Савет узимајући на знање ову високу наредбу, доставља је управама србских виших девојачких школа: новосадске, панчевачке и сомборске — као и управама учитељских школа у Сомбору и у Карловцу ради тога, да се у свима овим заводима настава у писменим саставцима на србском, а по могућству и на другим, прописаним језицима, као и у рачуну брижљиво, својски и са жељеним успехом обавља, како би се горе наведеној наредби што боље одговорити могло.

Високославни србски народни саборски одбор јавља, да је на представку овога Савета од 19/31. Августа о. г. број 123/84. привремено до решења србско-народног Сабора одобрио, да се плата професора у учитељској школи горњокарловачкој изједначи с платом професора на учитељској школи сомборској и да ово повишење од 1. Октобра о. г. у живот ступити има.

Исти саборски одбор јавља, да је из седнице од 3/15. Октобра о. г. упућена благајна народних фондова, да Ђорђу Глибоњском професору учитељске школе у Г. Карловцу од 1. Јануара 1887. прву петогодишњицу на редовну његову професорску плату издавати има.

Високославни србски народни саборски одбор од 3. Окт. о. г. број 1628. саобштава, да је на представку Шк. Савета од 19/30. Августа о. г. број 312. одредио Јелисавети Павловића негдашњег учитеља у Станишићу доживотну годишњу мировину од 80 фор. из старог учитељског фонда, у који је њен покојни супруг као учитељ батосечки између 1822—1826. године улагао. Ову мировину примаће поменута удовица од 1. Јулија. о. г. накнадно у тромесечним оброцима. Исти саборски одбор на бр. 1622/311. представку Школског Савета дозвољава, да се из старог учитељског фонда Милицы Луцића рођеној Попадића удовици покојног Петра Луцића негдашњег учитеља у Турском Бечеју доживотна годишња милостиња од 40 фор. почевши од 1. Јулија о. г. у накнадним тромесечним роковима издаје.

На предлог Епарх. Школ. Одбора темишварског наређује се, да се издаду декрети — у своје време правилно изабраном учитељу Павлу Поповићу и учитељици госпођи Драгињи Смедеревчевој у В. Бечкереку; даље: Милану Росићу новоизабраном учитељу у Тиса-Хиђошу и Даринки Ковачевићевој учитељици у Мокрину.

Прочитани су извештаји управе учитељских школа у Сомбору и у Горњем Карловцу о примању ученика у исте школе у почетку 1888/9. школске године. У сомборској учитељској школи примљено је у почетку Септембра о. г. 82 мушка и 74 женске, свега 156 ученика, од којих се учи 61 у првом, 55 у другом и 40 у трећем разреду. — У горњокарловачкој уписало се 32 приправника и 12 приправница; свега 45 ученика,

www.uns.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

од којих се уче у првом разреду 17; у другом разреду 15; у трећем разреду 13. — Сви ови ученици су прописане предходне науке свршили, или су услед дозволе Школског Савета као бивши привремени учитељи — или уз пријамни испит у поменуте заводе примљени.

Православна србска црквена обштина у Панчеву подноси записник своје скупштинске седнице од 28. Августа 1888. год., у којој је на основу кандидације Школског Савета под бр. 110. и 112. за учитељицу на србској вишој девојачкој школи у Панчеву једногласно изабрана једина кандидаткиња госпођица Даринка Бугарска, пошто је на првом месту кандидован Бранко Ановић пред скупштину молбеницу своју натраг повукао. У једно јавља, да је изабрана учитељица одмах на катедру позвана, по што би иначе настава због одсуства управитељевог уштрба трпяти морала. — Избор се овај привремено одобрава под условом, да изабрана учитељица има до конца 1889. школске године стручни испит за учитељство на грађанским школама у средсредној државној школи за учитељице у Будимпешти положити. Уједно се асигнује изабраној учитељици од 1. Септембра плата из клирикалног фонда.

Предложени наставни планови обе учитељске школе и виших девојачких школа за 1888/9. школску годину узети су са одобрењем на знање.

Прочитани су извештаји о примању ученица у све три више девојачке школе србске у почетку ове школске године, из којих се види, да је број ученица у све три ове школе знатно порастао, тако у новосадску вишу девојачку школу уписало се 108; у сомборску 86; у панчевачку 84 ученице.

Управа учитељске школе у Сомбору јавља, да се на упражњених 11 стипендијских места по отвореном међу уписаним приправницима стецају пријавило 14 проситеља и подноси уз квалификациону табелу молбенице с доказима свију компетената. — Школски Савет са обзиром на успех у наукама и на сиромаштво дотичних проситеља подарио је ова стипендијска места следећима: Стевану Божидару Љубојевићу приправнику III. разреда родом из Новог Сада; приправницима другог разреда: Светиславу Павковићу из Суботице, Душану Радојчићу из Липова (у будимској дијецези); Жарку Ристићу и Марку Миљановићу из Ст. Бечеја; Милану Петковићу из Ковиљ-Сент-Ивана; Николи Николајевићу из Павлиша; Петру Симићу приправнику родом из Брачеваца — једином приправнику из накрачке дијецезе; даље Даници Константиновићевој приправници другог разреда из Панчева; Катарини Михајловићевој приправници трећег разреда из Сентомаша и Марији Димитријевићевој приправници трећег разреда из Баје.

Управа учитељске школе у Сомбору подноси записник наставничког збора исте школе, по коме су на упражњено место стипендијско из закладе покојнога Ђорђа Раље између два компетента предложени на прво место: Милорад Димитријевић из Банатског Брестовца, а на друго место Светозар Зундановић из Србског Гарчина. Кандидацију ову усвојио је и Школски Савет и с препоруком првога поднео Вис. краљ. угар. Министарству за богочаст и јавну наставу за одобрење у смислу заветнога писма основатељевог.

По предлогу управе учитељске школе горњокарловачке и усљед об-разложенога мњења пр. гл. школ. референта упражњене стипендије на-родне у горњокарловачкој учитељској школи подарене су следећим пи-томцима те школе : Олги Шумоњиној, Ђорђу Стојисављевићу, Исаку Же-гарцу, Агати Придиној, Јелисавети Дујићевој, Стевану Торбици, Гаврилу Летици и Софији Живковићевој.

(Свршиће се.)

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ПЕДАГОШКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ У НАС И УЧИТЕЉИ.

Колико год пута сам размишљао о педагошкој књижевности у нас — оностраних Срба, увек би ми се наметала једна помисао, а то је, да она у нас још није постигла онај степен, који је постигла у других срећнијих народа.

Разне су околности, са којих се код нас није тако коракнуло на-пред, да се може приметити ; разне су околности, које коче точак раз-витку нашој педагошкој књижевности. И сувише бих се на далеко бацио, кад би хтео све те околности да испитам, те с тога не ћу то ни радити, него ћу у место силних тих околности изабрати једну, која се односи и на оне, који су у првој линији позвани, да ју унапређују.

Ни једна струка не може напредовати, ако ју они не подижу, који раде на њој, којима она пружа хлеб насушни.

Занатлија, ако се не усавршава у својему занату, остаће му занат на истом степену, на ком му је био и онда, кад је још његов прадед радио, а не ће никад доћи до тог савршенства, да одговара практичној и корисној цели.

Ако се ратар не буде обзирао на економисање напреднијих народа, то ће се и он држати старих предања и радиће онако, како су његови стари радили и тиме не само да неће подићи економију, него ће и он застати и претрпеће штете у материјалном погледу.

А како је тек са педагогијом?! Ту је много горе, ако се опажа за-стој ; јер сви просвећенији народи гледе, да у том погледу изиду отво-рена лица пред 20. век ; не ће, да им првени образ при расстанку 19. века, у коме му ништа несу урадили, што би подигло интелектуалну страну, те се боје, да не дође то време, да их потомци запитају : где вам је рад у 19. веку ? У шта сте стратили толики низ година ?

И ако и ми Срби можемо да речемо, да се баш у овоме веку учи-нио преображај са нашим школама, што је произвео славни пам покојник др. Ђ. Натопевић, ипак још тиме овај век није одужио свој дуг, тиме још нисмо урадили све, а да би смели ведра лица дочекати 20. века.

Врло би ружно било, кад бих се изразио, да смо паразите, да гле-дамо, да нам други народи зготове, а ми да се користимо, на ипак скоро изгледа, да је тако. А за што је тако ?

Учитељство се слабо брине за свој позив, бар већи део учитељства,

а част и слава мањини, с тога и не може код нас бити таква напретка, каква би очекивали. Код нас се дешава, што се ни у једног народа не дешава, а то је, да се више пута лађају нашега рада и они људи, који ни чим несу позвани, да раде, нити по позиву, нити по положају; то су обично најемници, а најемник као сваки најемник — шта га је стало: да ли ће му рад одговарати духу времена, духу народњем? Он је свој посао свршио, примио своју награду, па мирна Бачка! Те и ако се деси, да се праведна критика оспе на њега, он се стресе, као да се то њега и не тиче.

Помислимо само, како би један колар сашио ципеле, или како би ципелар направио кола? То је немогуће, да ће добро бити, тако исто није могуће, да ће моћи човек, који се не бави школарством, донети што у школарство, што би ово могло подићи.

Па за што се тако дешава? Од куда долазе ти најемници — да се мешају у оне ствари, које не разумеју? Од куд? Ево — од куд: не ће они, да раде, који би требало, а прека је потреба, па онда дед на двоје, на троје — само да се уради.

Услед тога смо дочекали то, да кад би који странац завирио у наша учила, тај би имао лепу грађу, да о Србима каже оно, што прво не би требало да смо заслужили, а друго, што би нам црвенео образ, а ту црвен би осећало и наше потомство, које би се горко заплакало над гробовима својих предака, који им несу оставили лена спомена.

(Свршиће се.)

УЧЕЊЕ НА ПАМЕТ У НАРОДНОЈ ШКОЛИ.*)

(Свршетак.)

При учењу природних наука потребно је, ако је икако могуће, да се покаже животиња, биљка или камен у природи, за тим да им се својства њихова потпуно испитају и распознаду.

Само тим начином моћи ће дете потпуно схватити, расудити и свој суд о показаним предметима говором исказати.

При том ваља назити, да дете само ради — т. ј. посматра показане ствари, размишља о њима и свој суд својим рођеним речима исказује, а не да учитељ ствара ученику калуц, по коме да говори, јер то није саморадња.

Неговање човечијег тела спада међу најомиљеније предмете у школској настави. Оно се може још у почетним разредима са успехом предизимати и то уз очигледну наставу, где је реч о човечијем телу и његовим деловима.

Разумно вођење куће (кућарство) је данас најирека потреба нашем женскињу, оно без тог и не вреди много, јер га у његову животу очекује позив домаћице и матере. Да је среће, ово би био посао куће у којој женско дете одрасте и њезиних родитеља, но то је баш због, што наша кућа или не ће, или не може овај задатак да врши, него мора и то

*) Види број 11. од године 1888.

www.ubiojeviки радити народна школа, која је и тако претоварена школским предметима.

Међу предмете оваке врсте т. ј. који се на памет уче, могло би се прибројати учење народних пословица и у опће учење мудрих изрека, које треба да служе у школи, а и у животу детињу као кажинут за њихово владање и понашање у човечјем друштву. Пословице су већим делом народна философија и по томе не могу бити детету тако схватљиве, да би их оно у народној школи могло разумети. Оне су и за одраслије младиће више пута загонетне (несхватљиве).

* * *

Данас се споменути предмети већином или површно, или никако и не предузимају у народној школи. Начело данашње школе је, да се све, што год се учи, у школи научи. То није само просто, без смисла речено, по то има и свог дубоког смисла, тиме се није ишло за тим, да учитељ буде преко мере за школу везан, него је то за то, да дете не учи без надзора учитељева, јер ће тако криво схватити и научити извесни школски предмет, а то је велико зло.

Постоји једна педагошка изрека: „Sätze alles nach seinem vährtem Währte.“ (Fr. Dittes.)

* * *

Данашња модерна школа не сме се задовољити простим учењем наставног градива. Не сме се ученику дати градиво већ скухапо, да га он по старом школском начину на памет научи, а од свега да вишта не разуме. Начело очигледности, начело свестраног испитивања и саморадње нека је начело данашње модерне школе.

Ј. Миковић,
учитељ.

МИНИСТАРСКИ ИЗВЕШТАЈ О СТАЊУ ШКОЛА У УГАРСКОЈ ГОДИНЕ 1886/7.

У првој свесци извештаја кр. угарског министарства просвете о стању наставе у овој држави на првом месту се говори о раду државног школског савета у години 1887/8, даље: о разним министарским наредбама, које се односе на школу и учитеље, о стању школа у години 1886/7. Ми ћемо из тога извештаја извадити податке, који се односе на школе.

I. Деца за школу способна и она, која иду у школу. — Године 1887. било је за школу способне деце 2 377,553. Од године 1884—1887. број за школу способне деце нарастао је за 442%. Просечно на 1000 становника долази 172,9 деце. Овај просек узет је од броја укупног становништва Угарске. У жупанијама с две стране Дунава број је много већи. У Сатмарској жупанији долази на 1000 становника 194,9 деце, док у околним жупанијама број деце свугде опада.

Године 1886/7. године 179,2 просечно узете за школу способне деце

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

учило се њих 1403, или од хиљаде деце ишло је у школу њих 811,5, а без наставе је остало 188,5. У школу је ишло свега 1929,317 деце, а није ишло 448,181. На хиљаду ученика, који су ишли у школу, долази у Мармарошкој и Сатмарској жупанији по 408,3 и 445,5 деце. Дакле у овим жупанијама више од половине за школу способне деце није ишло у школу.

Од броја за школу способне деце било је 1.735,138 за свакидашњу и 642,420 за повторну школу. Првих је 12,62%, а других је 4,67% од броја станствеништва. Од деце за свакидашњу школу ишло је њих 1.501,666, а од деце за повторну школу ишло је њих 427,711. У опште у жупанијама с ове и с оне стране Дунава — као и у жупанијама на дољем крају Тисе и Тамиша свакидашње похађање школе било је много боље, него у источним и северним крајевима ове државе.

Од деце за школу способне било је 1.216.726 мушких и 1.160,832 женске. У школу је ишло 1.029,518 мушких и 889,850 женских. Од сваке хиљаде за школу способне деце ишло је у школу 846,3 мушких, а 775,2 женске. Из овога се види, да се за школовање женске деце не заузима толико, колико за мушку, особито се то опажа код деце у повторној школи, јер код ових је од 1000 мушких било 742,9, а од 1000 женских 620,9. Али се и овде опажа напредак, јер од године 1869. број женске деце порастао је за 74,6%, а број мушке за 61,6%.

По вери ученика ишло је у школу од хиљаде евангелика њих 897,8,, католика 870,4, реформираца 814,5, унитарца 802,5, мојсеоваца 798 православних 684, грко-католика 620.

По језику од 1000 ученика било је у школи 907,1 Немац, 849 Словака, 842 Мађара, 838,5 Хрвата, 892,4 Србина, 674,8 Румуњака, 621,1 Романа.

Од ученика, који су ишли у школу, потпуно су свршили школску годину 84,91%, а 15,09% није довршило по закону одређено школско време.

Од деце, која су школу полазила, њих 1.217,255 одсуствовало је дуже или краће време, просечно сваки ученик је одсуствовао по 17 дана. Од одсутних дана 99,67% узети су као извињени, а у 684,481 случају употребљена је глоба. За неизвињена одсуства од школе требало би: да је покуњено 324,429,5 фор. као глоба, али је покуњено само 44,723,69 фор. По овоме се види, да се и жупанијске и општинске власти мало старају о редовном похађању школе. Од покуњене глобарине употребљено је за оснивање шк. књижница и набавку шк. потреба 20,608,55 фор. на припомоћи сиромашним ученицима 15,083,34 форинти, од остале своте употребљено је нешто на школске цели, а нешто је остављено у благајницу.

Од ученика, који школу походише, 90,41% имали су сва потребна учила, а 9,59% имали су по нека учила.

На завршним школским испитима од 215,969 ученика и читати и писати знало је 96,21%, само читати 37,9%. Од 1869. године ова се мера непрестано побољшава — и то тако, да за последњих 10 година на сваку годину просечно по 193,946 деце долази, која знају и читати и писати.

III. О општинама и школама. — Године 1887. било је у овој држави

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNI-N.S.B.S.

12,699 општина. Од ових у 10,612 општ. било је 15,719 школа; осим ових било је 829 салашких школа; 1787 општина држали су заједничке школе са суседним општинама, а у 300 општина није било никаквих школа. Од сваке хиљаде општина имале су својих школа 967·4 (године 1886. 976·3), а од хиљаде општина нису имале школа 236 општина. Од 1869. године број општина, које немају својих школа, смањено се од 1598 на 300. Општина, које немају школа, има највише у Хуњадској жупанији, Заланској, Бихарској и Земплинској.

Године 1886 $\frac{6}{7}$. било је свега 16,538 — са 121 школом више него прошле године. Од ових је 783 државних, 1880 општинских, 5386 римокатоличких, 2147 грчко-католичких, 1770 ист. православних, 2334 реформатских, 1437 еванђеличких, 45 унитарских, 544 израелских, 171 приватних и 31 друштвених.

Од 16,538 школа било је 16,301 основна школа, 74 више народне школе, 150 грађанских и 13 виших девојачких школа.

Од 16,538 школа било је 85·14% смешаних, 6·94% чисто мушких и 7·92% чисто женских. Најмање смешаних школа 50 05% има у државним школама; на против код грчко-католика и ист. православних има 97%, код католика 89%, а код еванђелика има 95% мешовитих школа.

У 16,538 школа било је 24,338 учитељских места, али је од тих само 24,148 учитеља радило као стални, а у 190 школа радили су путници учитеља. Од укупног броја школе било је 77·76% са једним учитељем; највећи број учитеља у једној школи био је 23.

(Наставиће се.)

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Србске вероисповедне школе у Будимској епархији. У Будимској епархији било је 1886 $\frac{6}{7}$. школске године по гласу званичног извештаја епарх. школ. Одбора 18.962 становника у 61 црквевој општини. У овима је било 48 православних вероисповедних србских народних школа. Број за свакидашњу школу обавезне деце је 2131; за повторну 745; свега 2876. Од ових свакидашњу школу полази 933 мушке, 992 женске; свега: 1925, повторну школу полазе 266 мушких, 289 женских; свега 555. У грађанску школу иде 15, а у средње школе 14 србске деце. Оспособљених учитеља било је 29, неспособљених 18. Епархијски школски референт у течају те године посетио је две школе. Школских здања има 48; учитељских соба 62; школских вртова 21; учитељских вртова 38. Плата је учитељска у 8 општина већа од 340 фор, у 14 општина износи 340 фор., а у осталим је мања од 340 фор. У 44 општине уживају учитељи земље школске.

Закон о уређењу од 31. Листопада 1888. године о уређењу пучке наставе у Хрватској и Славонији трошком земаљске владе Хрватске штампан је у засебној књижици и може се добити код равнатељства помоћних уреда кр. зем. владиног одјела за богоштовје и наставу у Загребу по цену од 15 новчића.

Нова места за учитељице. На комуналним школама у Јазку (у Срему), у Гарешници и у Великих Бастајах (у Хрватској) установљена су уз постојеће мушке школе нове женске школе, у којима ће учитељице службовати.

Избори учитеља и учитељица. За учитеља у В. Бечкереку изабран је 7. Децембра прошле године једногласно Богдан Свирчевић досадашњи привременни учитељ тамошњи, коме је настава у другом разреду средње женске школе поверена. За учитељицу IV. разреда средсредне женске школе у Великој Кикинди изабрана је већином гласова госпођица Даница Телечка, која је избор Сл. Епарх. Школски Одбор у Темишвару у седници од 20. Октобра прошле године потврдио. У истој седници потврђени су избори Димитрија Васаша и Димитрија Терзинога за учитеље у Карлову. Госпођица Мила Јовановићева учитељица изабрана је за учитељицу у Враћеву. Госпођица Олга Црнојачка свршена приправница и испитана учитељица изабрана је за учитељицу у Беочину.

Наименовања. Г. Григорије Шпановић привр. учитељ у Боботи наименован је за сталног учитеља у истом месту. Г. Михаил Кузмановић пр. учитељ у Бршадиву наименован је за сталног учитеља у истом месту. Г. Стеван Радић пр. учитељ у Тршињи наименован је за сталног учитеља у истом месту.

НЕКРОЛОГ.

Јован Перовић српски народни учитељ у Иваници у краљевини Србији преминуо је 7. Децембра 1888. године. Покојник се је родио у Херцеговини 1835. године. Основну школу свршио је у Сарајеву, а затим је отишао у богословију у Београд, а одатле прешао у кијевски богословски семинаријум, у ком је провео четири године и свршио га с одличним успјехом. Но наш неуморни покојник још се није задовољио са стеченим знањем, јер је имао на уму просвјетно стање своје браће Херцеговаца, те је желио, да међу њих што спрежнији дође и унише се у духовну академију, у којој је двије године учио. Након тога поврати се у своју отаџбину и буде постављен за српског учитеља у Мостару. Овдје је покојник као и у сваком другом мјесту, у ком је служио, оставио лијепу успомену, вршећи своју дужност најтачније и најсавјесније и осим тога умио је код свакога љубав задобити. Године 1870. снађе Јову иста судбина као и брата му Серафима Перовића архимандрита, а садашњег администратора митрополије херцеговачке и неумрлог покојника митрополита Леонтија. Сву тројицу пошаље турска власт у Сарајево у затвор, а одатле у жарку Африку, гдје су пунијех шест година свог једног живота провели, не мислећи се више повратити у свој завичај. Но промислом Божјим буду ослобођени робства и поврате се сва три у своју милу домовину Херцеговину. — После свог повратка започне опет наш Јово свој учитељски рад и учитељевао је скоро све у Херцеговини — изузев нешто мало у Србији, док ето и своју душу испусти у Иваници.

Илија Павасовић српски народни учитељ умрло је 8. Децембра 1888. године. Покојник је родом из Далмације и провео је пунијех 30 година

као учитељ и то све у Босни и Херцеговини. Пошљеднијех година бијаше обслио од сушице и није могао своје дужности вршити, те је као прави патник у великој оскудици, хедајући од мјеста до мјеста и дошавши у Мостар и свој земаљски мученички живот замијенио бољим и преминуо у 57-ој години свога живота. Сахрањен је у србеко-православном гробљу. Овдашње србеко православно учитељство настојало је, да му спровод што љепши буде и закључило, да сви учитељи са својим ученицима спроводу присуствују. Искупи се и приличан број грађана, да заслужном покојнику пошљедну почаст одаду, међу којим је било и његових ученика, кад је он 1853. године учитељ у Мостару био. Један од учитеља говорио му је надгробно слово, у ком је нацртао мученички живот покојников Колико је покојник стекао љубави у народу, кому је служио, види се по том, што га је пријепољска општина опет пред његову смрт брзојавно, а и писмено позивала за учитеља и изјавила му, како га жељно очекује.

Она га дочекива, али не дочека.

Као што видите оба ова покојника не уживаше никакве земаљске сласти, него проведоше као српски учитељи свој живот баш мученички, ал' их за то не ће србеко учитељство заборавити, него ће знати цијенити њихове муке и труде. Вјечна им успомена и блажени покој! И лака им прна земља, у којој нека мирно почивају наши мученици!

У Мостару 1888. год.

М. Р. М.

Серафим Вукашиновић (Вллкашиновић) учитељ Сачки у Толнањској међи — после дугог боловања преминуо је у 59. години живота свог 13. Децембра прошле године, по што је 36 година учитељвао.

Покојник је рођен у Сечују. Његов отац Никола био је међу првим приправницима сомборским.

По свршеним основним школама примљен буде у Мухачу у нижу гимназију, а за тим у пренарандију у Сомбору, где се као похвалан ученик учио.

Да је био љубљен и поштован — види се и отуд, што се многобројан народ — без разлике вере и народности — стекао, да га до гроба отпрати.

При опелу је био г. парох вемениски Светозар Вољарић, који је сходно надгробно слово говорио, нагласивши, да је покојник ваљан учитељ и примеран човек био — и јерођакоп грабовачки Доситеј.

Г. игуман — болешћу спречен — није могао при опелу бити.

Син покојников Светозар свршио је као отличан питомац сомборског учитељиште, а сад је управитељ учитељ у Бањалуци.

Саопштио: Бранко Влашкалић,
учитељ грабовачки.

РАЗНО.

Православно србеко становништво у Сомбору 1888. године. У св. Ђурђевској парохији Сомборској прошле године крштено је 322 дече, — умрло је 280, а венчало се 74; у св. Предтечевој парохији крштено је 123, — умрло је 93, а венчало се 31. По томе дакле те године крштено је у Сомбору 455 православне дече; умрло је 373 особе православне вере, а

венчано је по обредима православне цркве 105 пари. — Број душа порастао је са 82. — Године 1887. (види Шк. Л. бр. 1. од 1888) рођено је 22 деце мање него ове, сахрањено је 26 самртника више, а венчано је било са 12 парова мање него ове 1888. године. По томе дакле у сваком погледу показао се напредак према предпрошлој години.

Светосавска свечаност у Сомбору. Ове године држана је Светосавска слава у учитељској школи сомборској, на којој је говор држао г. др. Ст. Михајловић професор мађарског језика.

Приправничка беседа. Младеж приправничка у Сомбору у корист својих сиромашних саученика приредила је 14. јануара о. г. у вече у дворани код Ловачког рога: „Беседу.“

Племениги дар. Благородна гђа Милева Коњовића рођена Барвалска приложила је на подпомагање сиромашних сомборских приправника приликом Светосавске беседе знаменити дар од 50 фор., а супруг њен благ. господин Јустин Коњовић велепоседник и члан Саборског Одбора приложио је на исту цјел 5 фор.

Беседа у корист фонда дра Натопшевића. Академско друштво „Србадија“ у Грацу даје о св. Сави сјајну „Беседу“ у корист фонда дра Ђорђа Натопшевића обновитеља школе србске — намењеног за подпомагање удовица и сирота учитељских. Добровољне прилоге прима председништво тог друштва у Грацу.

Дарови школама и учитељима. Високонајдостојнији господин Мирон Николић изабрани епископ пакрачки имао је милост и ове године осим за себе послати предплату за школе у Капелни, Сухомлаки и за православу вероисп. школу у Липову (месту рођења пок. епископа Никанора Грујића). — Г. Максим Лудајић кр. срезки судица у Срб. Ковину и свагдашњи предплатник „Школ. Листа“ послао нам је и ове године предплату за два приправника. Захваљујући на овом дару јављамо, да се дар шаље: Светиславу Павковићу и Светозару пл. Суботићу приправницима другога разреда. — Господин Ђорђе Михајловић отлични грађанин сомборски послао нам је предплату за србеку школу у Брањину (Кишфалуби) у будимској епархији. — Господин Марко Рајковић учитељ трговачке школе у Брчком осим листа, што за себе држи, послао нам је предплату за учитеља србске школе у Торњи у Поморишком пределу.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Уредништву овога листа достављене су следеће књиге и листови на приказ:

Летопис „Матице Српске“ — уређује А. Хадић. Књига 156. (1888. Свеска четврта). У П. Саду штампарија дра Светозара Милетића. Цена 70 новчића.

„Из природе.“ Сабрани списи Мите Петровића. I. књига. У Великој Кикинди — издање накнадне штампарије — 1888. године.

„Свилени рубад.“ Шаљива игра у 3 чина. Написао Божидар Борђошки. Награђено од Матице Српске из фонда Јована пл. Наке са 100 фор. Издање накнадне штампарије у В. Кикинди 1889. године.

„**Popotnikov koledar za slovenske učitelje za 1889. ljet.**“

Уредништво учитељског часописа „Попотник“ у Марибору издало је с великим трпком

WWW.UNILIB.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

тено увезани и ваљано уређени календар за учитеље најсроднијег нам словенског народа. Овај календар може се добити по цену од 1 фор. 5 нв. а. вр. од комада. Кога жели набавити, нека тога ради са означеном потреби и својега адреса пошаље горњу суму по поштанској упућници под адресом: „Uredništvo Popotnik“-а. Marburg, Reiserstrasse 3.

„Женски свет“. Лист добротворних задруга Срикиња, у Н. Саду. Година IV. Изпшао је 1. Јануара о. г. први број овог ваљано уређиваног часописа са одабраним садржајем. — Овај веома користни лист препоручујемо свакој србској породици најтоплије. Годишња цена му је само 1 фор. а. вр. Уређује га и издаје г. Аркадије Варађанин управитељ срб. више девојачке школе у Новом Саду.

„Нови васпитач“ орган за педагошку књижевност. Друга година. Годишња предплата листу је 3 фор., а вр., годишња 1 ф. 50 нв., а на три месеца 80 нв. — За Србију и Црну Гору (ради скупле поштарине) годишња је цена 3 ф. 50 нв., годишња 1 ф. 50 нв. у нашем новцу. — Лист ће и одјако излати на крају сваког месеца у обиму два табака дојаксоњег формата и четврт табака за педагошко књижевне оцене. Преплата и сва писма шаљу се на адресу М. НЕШКОВИЋ (Irregh — Syrmien).

„Školski vrt“ лист за промицање вртларства пчеларства и свиларства. Излазиће један пут месечно у Загребу год уредништвом г. М. Цугшверт учитеља у Загребу. Цена је на целу годину 2 ф. а на по године 1 ф.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Приликом званичног путовања мог ради прегледања срб. нар. вероисповедних школа прошле године у знатнијим местима србским у Бачкој, Банату, Срему, Славонији и Хрватској од пречастног свештенства, школских одбора, патроната, општинских председника, управитеља и учитеља предуверетан сам био и дочекиван најљубезније, осим тога прошле јесени 19. Октобра на дан тридесетногодишњег службовања, 8. Новембра на дан рођења мог, 6. Децембра на имен-дан и крсно име моје, и напоследку данас о новој години добро сам са више страна од професорских и учитељских зборова, од многе господе учитеља и учитељица као и од других многобројних пријатеља мојих брзојавне и писмене најискреније честитке.

Пошто ми није могуће појединце захвалити свима многобројним пријатељима и доброжелатељима мојима, који ми у горенаведеним приликама указаше знаке своје искрене љубави, поверења, поштовања и пријатељства, било искреним дочеком и предуверетањем, било свесрдном честитком својом; — то за пријатну дужност сматрам, да данас свима њима на указиваној ми љубави и поверењу путем јавности овим најтоплије благодарим, обећавајући од своје стране, да ћу се и од сада својски трудити, да, у колико ми слабе силе моје дозвољавају, и остале дане живота мог на корист србске школе, учитељства и младежи србске посветим и тиме се достојан покажем и оне њежне пажљивости и поверења, које су ми најизвртнији чланови нашега народа и до сада указивали.

Уз ову моју свесрдну захвалност — на данашњи дан свима пријатељима, многобројним мојим негдашњим ученицима и ученицама — садашњим вретним учитељима и учитељицама младога нараштаја србског, као и свима читаоцима „Шк. Листа“ кличем: „Срећна вам била нова 1839. година.“

НИКОЛА Ћ ВУКИЋЕВИЋ,

срб. учит. школе управитељ и заменик гл. школ. референта,

РАСПИС НАГРАДА.

Уредништво овога листа расписује овим награде за три педагогијске расправе, које године 1889. у „Школском Листу“ изиђу.

Прва је награда од три, друга од два, а трећа од једног ћес. дуката.

Које расправе заслужују награду, одредиће у своје време умољени пресудиоци изван овога уредништва.

Награде могу добити само она дела, која се најдаље до Снаесва дне ове године уредништву овом пошљу без подписа писатељевог на самој расправи, него се име овога има означити у запечаћеном писму, које се у једно са расправом има одправити и на коме треба да је споља означен онај исти наслов, који се на челу расправе налази.

У Сомбору о св. Јовану 1889. године.

Уредништво „Школскога Листа.“

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ НА „ШК. ЛИСТ“ ЗА 1889. ГОД.

Овим се бројем започиње двадесетпрви годишњи течај „Школскога Листа“, који је 1858. године у Октобру, дакле пре тридесет и једне године први пут света угледао и који ће, ако Бог да живота и здравља, и ове године под мојим уредништвом и уз сурадњу отличних србских учитеља на свет излазити.

„Школски Лист“ излазиће као и до сада један пут свакога месеца и то петнајетого дана у месецу на финој хартији у досадашњем облику.

Предплата се прима само на целу годину у један пут и молимо, да нам се до 15. Фебруара поштанском упутницом припошље; јер доцније можда се не ће моћи први бројеви накнадити. Свако, ко не би хтео „Школски Лист“ држати, нека нам први број одмах врати, ко то не учини, сматра ће се за уписника и томе ће се лист шиљати, а од њега предплата исчекивати.

Годишња предплата је 1 форинта 50 новчића а вр., а за Србију 4 динара у србском или два форинта у аустријском новцу, а за Црну Гору од сада годишња предплата 1 форинта а. вр. Приправници, богослови као и ученици у опште и сви они учитељи, којих је плата мања од 300 фор., добијају лист у пола цене — т. ј. за 75 новчића на целу годину.

Из Србије прима предплату госп. Јован Бољарић учитељ у Јагодини.

Господа учитељи, који нам пошљу четири предплатника са целом или 8 предплатника (ученика) са половном предплатом, добијају по један примерак листа на дар.

Умољавају се г. г. учитељи, да се својски заузму око скупљања предплатника, а особито да настоје, да свака општина за своју школу „Школски Лист“ предплати.

Н. Ђ. ВУКИЋЕВИЋ,
уредник „Школскога Листа.“

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампарија Ф. Ватермана у Сомбору.